

Brüssel, 27. mai 2024
(OR. en)

9225/24

COPS 209	SPACE 41
POLMIL 139	POLMAR 16
CIVCOM 107	TRANS 213
EUMC 197	PESCO 3
INDEF 24	FIN 477
HYBRID 58	CSC 321
DISINFO 60	CFSP/PESC 622
CYBER 133	CSDP/PSDC 284

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: ST 9223/24 COPS 207 POLMIL 137 CIVCOM 105 EUMC 195 INDEF 22
HYBRID 56 DISINFO 58 CYBER 131 SPACE 39 POLMAR 14 TRANS
211 PESCO 1 FIN 459 CFSP/PESC 620 CSDP/PSDC 282

Teema: Nõukogu järeldused ELi julgeoleku ja kaitse kohta

Delegatsioonidele edastatakse nõukogu järeldused ELi julgeoleku ja kaitse kohta, mis võeti vastu 27. mail 2024 toimunud nõukogu istungil.

Nõukogu järeldused ELi julgeoleku ja kaitse kohta**Sissejuhatus**

1. EL seisab silmitsi enneolematu kombinatsiooniga ohtudest ja väljakutsetest, mis on sageli omavahel seotud. Reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda ohustavad üha enam revisionistlikud jõud ja autoritaarsed režiimid ning samal ajal on tõusuteel rahvusvahelised pinged. Euroopasse on naasnud sõda. Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu Ukraina-vastane agressioonisõda, mis on rahvusvahelise õiguse ränk rikkumine, kujutab endast eksistentsiaalset ohtu Euroopa julgeolekule. Hamasi jõhkrad terrorirünnakud Iisraeli vastu ja nende tulemusena vallandunud sõda Gazas on põhjustanud tõsise humanitaarkatastroofi ja suurendanud pingeid Lähis-Idas. Sellega seoses tuleb nõukogu meelde Euroopa Ülemkogu 2024. aasta aprilli järeldusi ning on jätkuvalt täielikult pühendunud sellele, et saavutada viivitamatu relvarahu ja kõigi pantvangide tingimusteta vabastamine ning anda abivajavatele palestiinlastele takistamatu juurdepääs piisavale humanitaarabile. EL on jätkuvalt kindlalt pühendunud püsivale ja kestlikule rahule, mille aluseks on kahe riigi koosseksisteerimisel põhinev lahendus. Võttes arvesse toimunud sõjalisi riigipöörded ja meie strateegiliste konkurentide kasvavat sekkumist Sahelis, kohandab EL oma rolli julgeoleku tagajana ning oma tsiviil- ja sõjalist kohalolekut sealses piirkonnas. Muud kriisid ja ebakindlad olukorrad, millel on tihti laastav humanitaarmõju, nõuavad jätkuvat tegutsemist, näiteks Lääne-Balkanil, idanaabruses, Musta mere piirkonnas, Lõuna-Kaukaasias, lõunanaabruses, Aafrika Sarve piirkonnas ja Guinea lahes.

2. Alates Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu Ukraina-vastase agressioonisõja algusest 2022. aasta veebruaris ning lähtuvalt strateegilisest kompassist ja 2022. aasta märtsi Versailles' deklaratsioonist, on ELi rolli julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas tegutsejana märkimisväärselt tugevdatud. Nõukogu väljendab heameelt tehtud edusammude üle, mida on kajastatud kõrge esindaja 2024. aasta märtsi iga-aastases eduaruandes strateegilise kompassi rakendamise kohta, ning jääb ootama ohuanalüüsi läbivaatamist 2025. aastal. EL peab veelgi suurendama oma kaitsevalmidust ja suveräänsust täiendavate jõupingutuste kaudu kooskõlas Euroopa Ülemkogu 21.–22. märtsi 2024. aasta järelduste ja liikmesriikide pädevustega. Samuti peab EL parandama oma tsiviil- ja sõjalist valmisolekut, võttes arvesse muutuvat ohumaastikku. Lisaks peab EL suurendama jõupingutusi selle nimel, et ennetada kriise ning reageerida neile kiiremini ja terviklikult, tehes seda võimaluse korral koos partneritega, säilitamaks rahu ja tugevdamaks õigusriiki. Ilma et see piiraks teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära ning võttes arvesse kõigi liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuve, lepib nõukogu täna kokku järgmises viies peamises prioriteedis eelseisvaks perioodiks, pidades silmas ka järgmist strateegilist tegevuskava.

ELi vankumatu toetus Ukrainale

Julgeolekualased kohustused

3. Nõukogu tuletab meelde, et EL toetab üha kindlamalt Ukraina sõltumatust, suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust riigi rahvusvaheliselt tunnustatud piirides. Seejuures on EL ja selle liikmesriigid kindlalt otsustanud jätkata Ukrainale ja Ukraina rahvale kogu vajaliku poliitilise, rahalise, majandusliku, humanitaar-, sõjalise ja diplomaatilise toetuse andmist nii kaua ja nii intensiivselt kui vaja. Sellega seoses soovib nõukogu juuni lõpuks allkirjastada ELi poolt Ukraina ees võetavad julgeolekualased kohustused. Koos kahepoolsete kokkulepetega aitavad need Ukrainal end kaitsta, destabiliseerimispüüdlustele vastu seista ja tulevikus agressiooniakte ära hoida. ELi julgeolekualased kohustused moodustavad raamistiku Ukraina julgeolekule ja kaitsele suunatud prognoositava, pikaajalise ja kestliku toetuse jaoks ning neid kohustusi tuleks käsitleda terviklikult. Ühtlasi rõhutab nõukogu vajadust strateegilise lähenemisviisi järele Musta mere piirkonna suhtes.

Ukraina abifond ja Euroopa rahutagamisrahastu

4. Hiljuti Euroopa rahutagamisrahastu raames loodud Ukraina abifond on jätkuvalt ajendatud Ukraina relvajõudude pakilistest ja muutuvatest vajadustest. Nõukogu väljendab heameelt edusammude üle, mis on tehtud seoses täiendavate õigusaktidega Ukraina abifondi ja muude Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate abimeetmete rakendamiseks kooskõlas rahastu rakendusnormidega. Ühtlasi väljendab nõukogu heameelt edusammude üle, mis on tehtud seoses eelnõu faasis olevate õigusaktidega, mis käsitlevad Venemaale kuuluvatest tõkestatud varadest saadud erakorraliste tulude suunamist Ukraina toetuseks, eelkõige selleks, et rahuldada Ukraina kõige kiireloomulisemaid sõjalisi vajadusi, eeskätt Euroopa rahutagamisrahastu kaudu.

Laskemoon ja õhukaitse

5. Lisaks rõhutab nõukogu, et on kriitiliselt tähtis tarnida Ukraina pakiliste vajaduste põhjal kiiremini ja intensiivsemalt kaitseotstarbelist varustust, eriti laskemoona, eelkõige suurtükkide jaoks, juhitavaid rakette, õhukaitse- ja suurtükisüsteeme ning mehitamata õhusõidukeid, jätkates samal ajal tegelemist Ukraina keskpika ja pika perspektiivi vajadustega. Nõukogu väljendab heameelt liikmesriikide hiljutiste algatuste üle selles valdkonnas ja jätkab stiimulite loomist täiendavateks tarneteks. Nõukogu kutsub liikmesriike üles ka kasutama rohkem Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) ja juhtriikide raamlepinguid, et tarnida Ukrainasse kiiresti rohkem laskemoona ja juhitavaid rakette.

6. Nõukogu väljendab heameelt silmapaistva töö üle, mida teeb ELi sõjalise abi missioon (EUMAM), mis on 2024. aasta suve lõpuks õpetanud välja 60 000 Ukraina sõdurit. Missioon jätkab koostöös partneritega reageerimist Ukraina relvajõudude muutuvatele ja pakilistele vajadustele. Sellega seoses tervitab nõukogu väljaõppe andmise laiendamist merendus- ja õhuvaldkonnale ning rõhutab, et on oluline jätkata keskendumist Ukraina sõdurite väljaõppe kvaliteedile ja nende panusele operatiivtegevuse mõju saavutamisse. Nõukogu jääb ootama missiooni eelseisvat strateegilist läbivaatamist, pidades eelkõige silmas jätkuvaid sõjaga seotud pakilisi vajadusi ning keskpika ja pika perspektiivi vajadusi, nagu Ukraina kaitsesektori reformimine. Samuti väljendab nõukogu heameelt Ukrainas läbiviidava Euroopa Liidu nõuandemissiooni (EUAM) tugevdamise üle, mis võimaldab suurendada toetust Ukraina õiguskaitseasutustele Ukraina vabastatud ja nendega külgnevatel aladel ning asjakohastele tsiviiljulgeoleku sektori reformidele ELiga ühinemise protsessi raames, samuti Venemaa poolt toime pandud rahvusvaheliste kuritegude uurimisele ja nende eest süüdistuste esitamisele.

Suuremad ja paremini korraldatud ühised kulutused

7. Intensiivse sõjategevuse naasmine Euroopasse nõuab, et me tagaksime kiiresti ulatusliku kaitseotstarbeliste toodete kättesaadavuse. Euroopa kaitsesektori tehnoloogiline ja tööstuslik baas (EDTIB) peab suutma täita liikmesriikide relvajõudude ja vajaduse korral ka partnerite vajadusi. Suurendades oma tootmisvõimsust ja valmisolekut, peab EDTIB, sealhulgas sellega hõlmatud VKEd ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad, suutma arendada tipptasemel ja järgmise põlvkonna võimeid ning olla mitmekesisel maastikul tehnoloogilise innovatsiooni ja konkurentsi esirinnas, kasutades Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) teabe jagamise ja liikmesriikide seisukohtade kooskõlastamise platvormina.

2023. aasta novembris kokku lepitud läbivaadatud võimearendusprioriteedid käsitlevad kõige vajalikumaid ja pakilisemaid võimeid kogu spektri ulatuses. Nõukogu rõhutab, et need prioriteedid on peamiseks võrdlusaluseks kõigi ELi kaitsealgatuste ning kaitsealaste poliitikameetmete ja vahendite puhul, millega toetatakse ühist planeerimist ja programmitööd riiklikul ja ELi tasandil. Samuti väljendab nõukogu heameelt töö üle, mille on ette võtnud EDA kaitsevaldkonna innovatsioonikeskus koostöös Euroopa Komisjoni ELi kaitseinnovatsiooni kavaga. Lisaks väljendab nõukogu heameelt EDA tegevuse 2024. aasta pikaajalise läbivaatamise üle, mis tugineb nõukogu 14. novembri 2023. aasta suunistele, ning kutsub üles seda täielikult rakendama. Seejuures toonitab nõukogu selles sisalduvat poliitilist impulssi, kinnitades taas EDA rolli Euroopa võimete maastikul.

Kooskõlas strateegilise kompassiga tuletab nõukogu meelde tahet suurendada ELi strateegilist autonoomiat ja võimet teha partneritega koostööd, et kaitsta oma väärtusi ja huve. Tugevam ja võimekam EL julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas annab positiivse panuse üleilmsesse ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le, mis jääb oma liikmete kollektiivkaitse aluseks. Sellega seoses tuletab nõukogu meelde aluslepingutes sätestatud ja Euroopa Ülemkogus kokku lepitud juhtpõhimõtteid.

Euroopa kaitsetööstuse strateegia

8. Nõukogu tervitab Euroopa Komisjoni ja kõrge esindaja esitatud ühisteatist uue Euroopa kaitsetööstuse strateegia kohta ning kutsub üles jätkama liikmesriikidega koordineerides sellealast tööd. Ühisteatisele lisatud komisjoni esitatud Euroopa kaitsetööstuse programm on oluline samm strateegia rakendamise suunas ning selle vahendi üle peetavaid läbirääkimisi tuleks kiiresti jätkata. Mõlemad dokumendid peaksid pakkuma võimalusi ELi kaitsevalmiduse suurendamiseks, samal ajal täiendades olemasolevaid ELi kaitsealaseid meetmeid, vahendeid, struktuure ja algatusi ning olles nendega täielikus kooskõlas, vältides tarbetut dubleerimist.

9. ELi kaitsevalmiduse ja liidu suveräänsuse suurendamine nõuavad täiendavaid jõupingutusi kooskõlas liikmesriikide pädevustega. Nõukogu nõustub, et oluliste eeltingimustena on vajalik tugev EDTIB ning suurem, parem ja ühine investeerimine. Sellega seoses nõukogu:
- tuletab meelde ühist kohustust oluliselt suurendada kaitsekulutusi ning investeerida üheskoos paremini ja kiiremini, rakendades Euroopa Ülemkogu 2024. aasta märtsi järeldusi, ning kutsub tungivalt üles suurendama jõupingutusi, et investeerida võime kogu olulusringi jooksul, tuginedes liikmesriikide poolt kokku lepitud võimearendusprioriteetidele;
 - tunnistab vajadust suurendada ja tagada kaitseotstarbeliste toodete õigeaegne kättesaadavus, töötades kogu liidus välja reageerimisvõimelisema ja kerksema EDTIB, mis suudab tagada varustuskindluse, võttes arvesse liikmesriikide olemasolevaid meetmeid, ning on pühendunud strateegilise sõltuvuse vähendamisele, tuginedes Versailles' deklaratsioonile ja strateegilisele kompassile;
 - tuletab meelde, et ELi kaitsevalmiduse toetamiseks vajab EDTIB märkimisväärseid ja püsivaid investeeringuid liikmesriikidelt ja, ilma et see piiraks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohaldamist, liidult;

- rõhutab, kui oluline on ELi kaitsevalmiduse jaoks piisav ja järjepidev rahastamine;
- toonitab vajadust parandada EDTIB juurdepääsu avaliku ja erasektori rahastamisele. Eriti kehtib see VKEde puhul. Samuti rõhutab nõukogu, et kestliku rahanduse raamistik ei takista kaitsesektori rahastamist ning tunnistab, et kaitsetööstus võib tuua ka märkimisväärset majanduslikku kasu ja luua töökohti ning stimuleerida innovatsiooni. Nõukogu märgib Euroopa Investeeringispanga (EIP) grupi poliitika olulist märguandefunktsiooni ning tuletab meelde Euroopa Ülemkogu 2024. aasta märtsi järeldestes esitatud palvet kohandada EIP kaitsetööstusele laenu andmise poliitikat ja kahesuguse kasutusega kaupade praegust määratlust, kaitstes samal ajal EIP rahastamisvõimet;
- tuletab meelde, et Euroopa Ülemkogu kutsus 2024. aasta märtsis üles uurima kõiki võimalusi rahaliste vahendite kaasamiseks ja sellest juunis aru andma.

10. Nõukogu nõustub, et ELi püüdlust saavutada kaitsevalmidus tuleks võimendada ka partnerluste kaudu. Nõukogu toetab koostöö tugevdamist, mis viib Ukraina kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi lõimimiseni Euroopa omasse. Sellega seoses tervitab nõukogu esimest ELi-Ukraina kaitsetööstuse foorumit, mis toimus 6. mail 2024 Brüsselis, ning jääb ootama innovatsioonibüroo avamist Kiievis. Samuti innustab nõukogu EDAt uurima Ukraina kaitseministeeriumiga sõlmitud halduskokkuleppe võimalikku läbivaatamist niipea, kui tingimused seda võimaldavad. Lisaks kutsub nõukogu üles edendama vastastikku kasulikul viisil NATOga tehtavat koostööd kaitsetööstuse küsimustes, eelkõige tõhustades koostööd standardite rakendamise valdkonnas.

Alaline struktureeritud koostöö

11. Alaline struktureeritud koostöö (PESCO) on keskne raamistik osalevate liikmesriikide vahelise kaitsekoostöö süvendamiseks ELi tasandil, kusjuures see edendab operatiivset valmisolekut ja koostalitlusvõimet, kaitsekulutusi ja -investeeringuid, võimete arendamist ja nende liikmesriikide relvajõudude panust kõige nõudlikumatesse missioonidesse ning aitab luua ühist strateegilist kultuuri. Käimasolev PESCO strateegiline läbivaatamine, milles käsitletakse nii siduvamaid kohustusi kui ka koostööprojekte, peaks kaasa tooma tugevama, strateegilisema ja tulemuslikuma alalise struktureeritud koostöö pärast 2025. aastat, kajastades halvenevat julgeolekuolukorda ja aidates kaasa ELi kaitsevalmidusele. Ambitsioonide säilitamine, poliitilise isevastutuse tagamine ja strateegilise kommunikatsiooni tõhustamine, meie jõupingutuste keskendamine projektidele, mis käsitlevad strateegiliselt olulisi võimete puudujääke, ning ELi kaitsealgatuste ning kaitsevaldkonna poliitika ja vahenditega sidususe tugevdamine võimaldab PESCO-l operatiiv- ja võimevajadustele paremini reageerida. See aitab osalevatel liikmesriikidel oma kaitsekoostööd tõhustada ning nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis ühiselt paremini tegutseda.

ELi tegutsemisvõime suurendamine

Punase mere / lahtede piirkond

12. Nõukogu väljendab heameelt selle üle, et käivitati merendusjulgeoleku kaitseoperatsioon EUNAVFOR ASPIDES, millel on tugevad volitused aidata kaasa rahvusvahelise õiguse kaitsmisele, meresõiduvabaduse taastamisele ning kaubalaevanduse ja kaubalaevapereade kaitsmisele Bab el Mandebi väinas ja Hormuzi väinas, samuti rahvusvahelistes vetes Punasel merel, Adeni lahes, Araabia merel, Omaani lahes ja Pärsia lahes koostöös teiste merendusjulgeoleku valdkonnas tegutsejatega, eeskätt EUNAVFOR ATALANTA, EMASoH-Agenor ja operatsioon Prosperity Guardian. Nõukogu väljendab heameelt operatsiooni EUNAVFOR ASPIDES esimeste tegevustulemuste üle ning kutsub liikmesriike üles tagama piisava ja jätkuva jõu avaldamise. Nõukogu rõhutab, et on oluline jätkata ja tugevdada strateegilist teabevahetust piirkondlike osalejatega ning koordineerida optimaalselt liikmesriikide tegevust konfliktide leevendamise ning operatsioonipiirkonnas julgeoleku ja meresõiduvabaduse püsiva tagamise nimel.

13. EL on Saheli piirkonda investeerinud märkimisväärseid vahendeid ning siirnud tsiviiltöötajaid ja sõjaväelasi enam kui kümme aastat. Hiljutised muutused poliitilises ja julgeolekuolukorras on mõjutanud meie ÜJKP tegevust. Nendele raskustele vaatamata rõhutab nõukogu, et Saheli julgeolek ja stabiilsus on jätkuvalt üks ELi pikaajaline prioriteet. Nõukogu rõhutab, et on oluline kohandada meie ÜJKP tegevust piirkondliku lähenemisviisi kontekstis, et see oleks paindlikum ja modulaarsem, ning pakkuda asjakohasemat ja nõudluspõhist toetust, mille aluseks on kohalikud vajadused ja taotlused ning isevastutus ja aruandekohustus. Nõukogu väljendab heameelt hiljuti loodud tsiviil-sõjalise ELi julgeoleku- ja kaitsealgatuse üle, millega toetatakse Lääne-Aafrika Guinea lahe riike ja mille eesmärk on tegeleda Sahelist tuleneva ülekanduva mõjuga. Nõukogu rõhutab, et on oluline luua ühiselt tingimused pikaajaliseks rahuks ja stabiilsuseks, sealhulgas sealses piirkonnas kohaliku poliitilise isevastutuse suurendamise kaudu.

14. Nõukogu väljendab heameelt kõigi ÜJKP tsiviil- ja sõjaliste missioonide ja operatsioonide tehtud olulise töö üle maailma eri osades. ELi tugevus väliskonfliktide ja -kriiside ennetamisel ja lahendamisel seisneb tema suutlikkuses kasutada nii sõjalisi kui ka tsiviilvahendeid ühendatud viisil. Nõukogu rõhutab Lääne-Balkani piirkonna strateegilist tähtsust Euroopa stabiilsuse jaoks, kinnitab taas, et kõnealuse piirkonnaga on oluline tugevdada sidemeid, lähtudes ühistest väärtustest, põhimõtetest ning ÜVJP järgi joondumisest, ning kordab oma valmisolekut tegeleda piirkonna sise- ja välisjulgeoleku probleemidega. Nõukogu tunnustab EUFOR Althea panust ohutusse ja turvalisse keskkonda Bosnias ja Hertsegoviinas ning sealses piirkonnas, samuti EULEX Kosovo stabiliseerivat tegevust. Nõukogu kinnitab taas, et on pühendunud stabiilsuse ja julgeoleku taastamise jätkuvalle toetamisele Iraagis missiooni EUAM Iraq kaudu ning Liibüas missiooni EUBAM Libya ja operatsiooni EUNAVFOR MED IRINI kaudu, sealhulgas nii selle põhiülesande kaudu aidata kaasa Liibüa suhtes kehtestatud ÜRO relvaembargo rakendamisele kui ka selle teisest ülesannete kaudu. Nõukogu toonitab ka panust, mille EUNAVFOR MED IRINI annab inimsugeldamise ja -kaubandusega tegelevate võrgustike ärimudeli lõhkumisse teabe kogumise kaudu. Nõukogu toonitab, et EUPOL COPPS ja EUBAM Rafah etendavad jätkuvalt olulist rolli Palestiina omavalitsuse institutsioonilise suutlikkuse suurendamisel, eelkõige tsiviilpolitsei, õigusemõistmise ja piirihalduse küsimustes, osana laiemast üldisest poliitilisest pühendumusest kahe riigi koosseksisteerimisel põhinevale lahendusele ja tulevase Palestiina riigi elujõulisusele, millele EL on jätkuvalt kindlalt pühendunud.

Nõukogu rõhutab ühtlasi vajadust paindlikkuse järele, et kohandada neid kaht missiooni nii, nagu on tarvis, vastamaks tulevastele poliitilistele ja julgeolekuvajadustele. Nõukogu väljendab heameelt tugevdatud panuse üle, mille ÜJKP on andnud rahusse ja julgeolekusse Mosambiigis EUTM Mozambique'i kaudu ning Aafrika Sarve piirkonnas EUCAP Somalia, EUTM Somalia ja EUNAVFOR ATALANTA kaudu, ning tunnustab selle panust piraatluse tõkestamise ning Maailma Toiduprogrammi laevade ja teiste rünnaku vastu kaitsetute laevade kaitsmisesse. Nõukogu kordab, et EL on pühendunud kõnealuses piirkonnas kõigi oma vahendite ja poliitikameetmete tõhusale mobiliseerimisele, mille juures tagatakse partnerite täielik isevastutus.

15. Nõukogu tunnistab kõigi ÜJKP tsiviilmissioonide kasvavat tähtsust praeguses geostrateegilises keskkonnas, kusjuures need on ELi jaoks ainulaadne poliitiline ja operatiivne vahend oma naabruses ja kaugemal asuvate vastuvõtivate riikide toetamiseks, ning toonitab vajadust tugevdada nende suutlikkust ja inimressursse. Nõukogu rõhutab eriti tõsiasja, et 2023. aastal käivitati kiiresti ELi missioon Armeenias ja ELi partnerlusmissioon Moldova Vabariigis, mis on mõlemad kohandatavad vastavatele julgeolekuolukordadele ja -ohtudele ning vastuvõtivate riikide ja nende elanikkonna kasvavatele vajadustele. Nõukogu toonitab EUMM Georgia pidevat olulist tööd, mis on riigis endiselt üks peamine stabiliseeriv tegur.

16. Nõukogu kordab, et Euroopa rahutagamisrahastu kui meie ÜVJP/ÜJKP eesmäärke toetav ülemaailmne vahend on võtmetähtis, võimaldades anda partnerriikide vajaduste rahuldamiseks sihipärast sõjalist ja kaitseabi.
17. Nõukogu väljendab heameelt selle üle, et võeti vastu Euroopa Liidu inimõigustealasele õigusele ja rahvusvahelisele humanitaarõigusele vastav hoolsuskohustuse poliitika seoses julgeolekusektori toetusega kolmandatele osapooltele, ning kutsub kõiki asjaosalisi üles seda kiiresti ja täielikult rakendama. Nõukogu kutsub tungivalt üles suurendama jõupingutusi naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava eesmärkide saavutamiseks ning väljendab heameelt uuesti kinnitatud kohustuse üle edendada relvakonfliktidest mõjutatud lapsi käsitlevat tegevuskava, sealhulgas relvakonfliktidest mõjutatud laste küsimuse ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse integreerimise kontrollnimekirja läbivaatamist.
18. Nõukogu väljendab heameelt seoses käimasolevate jõupingutustega rakendada kõigile asjakohastele vahenditele tuginedes ELi 2022. aasta stabiliseerimiskontseptsiooni, millega tegelevad Euroopa välisteenistus, komisjoni talitused ja liikmesriigid kooskõlas väliskonfliktide ja -kriiside puhul järgitava integreeritud lähenemisviisiga.

19. Nõukogu rõhutab, et on oluline tagada 2025. aastaks ELi kiirsiirmisvõime täielik rakendamine. Nõukogu kutsub liikmesriike üles selle otstarbeks oma vägede ja võimete pidevale panustamisele. Nõukogu kiidab täna heaks kaks ülejäänud üldist tegevusstsenaariumi (rahu tagamine, konfliktide ennetamine / suutlikkuse suurendamine). Nõukogu märgib, et kui järgnevad erandolukorra plaanimise dokumendid on välja töötatud, on ELil olemas viis põhistsenaariumi jätkuvaks eelplaanimiseks, mis võimaldab ELil tulemuslikult ja kiiremini tegutseda. Eelplaanimisest lähtutakse ka ELi kiirsiirmisvõimele esitatavate nõuete puhul ja eelplaanimine hõlbustab poliitiliste otsuste tegemist kriisi korral. Nõukogu rõhutab, et ELi kiirsiirmisvõimega seotud korrapärased lahinguõppused on eriti tähtsad selle tegevusvalmiduse ja koostalitlusvõime suurendamiseks. Sellega seoses väljendab nõukogu heameelt esimese ELi lahinguõppuse üle, mis toimus 2023. aastal Hispaanias, jääb ootama järgmist lahinguõppust, mis toimub 2024. aasta novembris/detsembris Saksamaal, ning rõhutab, et on tähtis jätkata õppusi 2025. aastal ja hiljem. Samuti tuleb nõukogu meelde võetud kohustust laiendada ELi sõjaliste missioonide ja operatsioonide, õppuste ja ELi kiirsiirmisvõime ühiste kulude ulatust ning jääb ootama selle võimalikult kiiret täitmist.

20. Nõukogu kutsub liikmesriike ja Euroopa välisteenistust üles jätkama tööd sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistuse (MPCC) täieliku tegevusvõime realiseerimiseks 2025. aastaks, eelkõige tugevdades oma turvalisi side- ja infosüsteeme ning tagades vajaliku personali ja rahastuse, et MPCC saaks kavandada ja läbi viia keerukaid mitut valdkonda hõlmavaid operatsioone, sealhulgas tõrjuvas keskkonnas. Nõukogu tuletab meelde, et kui MPCC saab täielikult tegevusvõimeliseks, tuleks seda käsitada sõjaliste missioonide, operatsioonide, õppuste ja ELi kiirsiirmisvõime eelistatud juhtimisstruktuurina. ÜJKP tsiviiltegevuse osas tuletab nõukogu meelde, et on oluline teha edusamme tsiviilmissioonide plaanimise ja juhtimise teenistuse (CPCC) organisatsioonilisel reformimisel, ning kohustub tugevdama CPCCd ja kujundama selle tsiviiloperatsioonide peakorteriks.

21. Nõukogu kordab, et sõjaväeline liikuvus, sealhulgas hästi toimiv võrgustik on oluline Euroopa julgeoleku ja kaitse jaoks. Nõukogu kutsub liikmesriike üles rakendama kiiremas korras sõjaväelise liikuvuse meetmeid, mis on esitatud käesolevate järelduste lisas. Sellega seoses nõustub nõukogu kiirendama suurte sõjaväejõudude liikumist lühikese etteteatamisega nii liidus kui ka väljaspool liitu selgete riiklike kohustuste kaudu, mis täiendavad ELi sõjaväelise liikuvuse tegevuskava 2.0¹. Nõukogu on samuti jätkuvalt pühendunud ELi ja NATO vastastikku kasuliku partnerluse edasisele tugevdamisele sõjaväelise liikuvuse valdkonnas kolme 2016., 2018. ja 2023. aasta ühisdeklaratsiooni raames, austades täielikult kokkulepitud juhtpõhimõtteid ja mõlema organisatsiooni sõltumatust otsuste tegemisel ning võttes arvesse terviklikku lähenemisviisi. Nõukogu tunnistab ühtlasi, et sõjaväelise liikuvuse tugevdamine nõuab nii riiklikul kui ka ELi tasandil piisavaid vahendeid, investeeringuid ja jõupingutusi, mille puhul austatakse täielikult liikmesriikide suveräänsust ja millega ei mõjutata tulevasi läbirääkimisi järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle. Nõukogu kutsub Euroopa välisteenistust ühes asjaomaste komisjoni talituste, EDA ja PESCO projektidega üles koordineerima tehtud edusammudest korrapärast kokkuvõtte tegemist, et rakendada sõjaväelise liikuvuse meetmed 2026. aastaks täielikult ja terviklikult.

¹ 15047/22.

22. Nõukogu tuleb meelde ELi otsusekindlust tegutseda mis tahes liikmesriigi vastu suunatud agressiooni korral vastastikuse abistamise ja solidaarsuse vaimus. Nõukogu kordab, et EL jätkab panustamist Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõike 7 kohasesse vastastikusse abisse ja Euroopa Liidu lepingu artikli 222 kohasesse solidaarsusesse, eelkõige sagedaste õppuste kaudu. See ei mõjuta teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära. Kohustused ja koostöö selles valdkonnas on kooskõlas kohustustega Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsioonis, mis jääb selle liikmesriikidele nende kollektiivse kaitse aluseks ja selle rakendamise kohaks.

ÜJKP tsiviiltegevus

23. Nõukogu väljendab heameelt meetmete üle, mis on võetud ÜJKP tsiviiltegevuse tulemuslikkuse suurendamiseks 2023.–2027. aasta ÜJKP tsiviiltegevuse kokkuleppe² rakendamise kaudu, ning jääb ootama 2024. aasta lõpuks koostatavaid ÜJKP tsiviiltegevuse juhtpõhimõtteid. Nõukogu julgustab liikmesriike kiirendama jõupingutusi selle nimel, et ühiselt suurendada ÜJKP tsiviilmissioonidele lähetatud ekspertide arvu, sealhulgas suurendades naiste osalemist ÜJKP tsiviiltegevuses. Nõukogu väljendab heameelt esimese iga-aastase tsiviilvõimete konverentsi ja esimese inimressursside suutlikkuse arendamise konverentsi üle, mis mõlemad toimusid 2024. aasta aprillis, ning jääb ootama ambitsioonika eesmärgi seadmist võimete arendamiseks 2024. aasta teises pooles osana tsiviilvõimete arendamise protsessist. Nõukogu kordab vajadust pidada ÜJKP tsiviiltegevuse üle välisasjade nõukogus korrapäraseid arutelusid.

² 9588/23.

ELi vastupanuvõime tugevdamine ja turvalise strateegiliste valdkondadele juurdepääsu tagamine

Küber- ja hübriidohud, välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid ja sekkumised

24. Nõukogu kordab, et on oluline parandada ELi ning selle liikmesriikide ja partnerite vastu suunatud hübriid-, välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumistega seotud ja küberohtude ning pahatahtliku tegevuse ennetamist ja avastamist, nendevastast heidutust, nendele vastupanu võimet ja neile reageerimist, arendades edasi sihtotstarbelisi vahendeid. Sellega seoses väljendab nõukogu heameelt küberdiplomaatia meetmete kogumi³ läbivaadatud rakendussuuniste üle, samuti ELi hübriidmeetmete kogumi ning välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastase meetmekogumi täiendava rakendamise üle. Nõukogu kutsub üles neid meetmekogumeid veelgi tõhustama ja edasi arendama ning julgustab liikmesriike ja asjaomaseid ELi osalejaid kasutama ära olemasolevate vahendite ja eksperditeadmiste täielikku potentsiaali, sealhulgas täiendades vajaduse korral olemasolevaid piiravate meetmete režiime ja töötades välja uued piiravad meetmed, reageerimaks hübriidtegevusele ning välisriigist lähtuvatele infomanipulatsioonidele ja sekkumistele. Nõukogu kordab, et luureandmetel põhineva olukorrateadlikkuse ja tulevikusuundade strateegilise analüüsi tagamiseks tuleb 2025. aastaks ELi ühtset luureandmete analüüsivõimet veelgi tugevdada, suurendades selle ressursse ja suutlikkust.

³ 10289/23.

25. Nõukogu rõhutab vajadust veelgi tugevdada ELi suutlikkust reageerida pahatahtlikule käitumisele, pidades eelkõige silmas eelseisvaid Euroopa Parlamendi valimisi, ning kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles edendama koostöös liikmesriikidega kogu spektrit katvat lähenemisviisi seoses vastupanuvõime, reageerimise, konfliktiennetuse, koostöö ja stabiilsusega küberruumis, sealhulgas asjakohastel juhtudel ennetavaid kaitsemeetmeid. Sellega seoses kutsub nõukogu kõrget esindajat üles esitama 2024. aasta lõpuks kontseptsiooni ja tegevuskava 2025. aastal ELi küberkaitse koordineerimiskeskuse (EUCDCC) loomiseks, et tõhustada koordineerimist ja koostööd küberkaitse valdkonnas, ning kaaluma selle keskuse pädevusalasse infokeskkonna ja elektroonilise sõjapidamise lisamist. Nõukogu tervitab sellega seoses asjaomaste PESCO projektide raames tehtavat tööd.

Lisaks nõukogu tervitab ja julgustab tegema tihedat koostööd sarnaselt meelestatud partneritega, et edendada teabe ja parimate tavade vahetamist seoses välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumistega seotud ohtude seire, hindamise ja nende vastu võitlemisega, sealhulgas G7 kiirreageerimismehhanismi raames. Nõukogu väljendab heameelt edusammude üle, mis on tehtud ÜJKP missioonide ja operatsioonide varustamisel välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste meetmekogumi sihtotstarbeliste vahenditega, kuna see suurendab märkimisväärselt nende vastupanuvõimet ja tulemuslikkust välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumistega seotud ohtude vastu võitlemisel, ning rõhutab tugeva strateegilise kommunikatsiooni tähtsust. Välisriigist lähtuvaid infomanipulatsioone ja sekkumisi puudutava teabe jagamise ja analüüsimise keskuse (ISAC) loomine on oluline samm tõhustamaks teabe jagamist ja koostööd kodanikuühiskonna ja teiste sarnaselt meelestatud partneritega ja nende vahel.

26. Nõukogu väljendab heameelt kokkuleppe saavutamise üle seoses suunava raamistikuga hübriidohtudega tegelevate kiirreageerimisrühmade praktikas moodustamiseks. Kuna kõnealused rühmad võimaldavad mobiliseerida asjakohaseid eksperditeadmisi ELi tasandil ja vajaduse korral lühikese etteteatamisega, kujutavad need endast ELi hübriidmeetmete kogumis olulist vahendit liikmesriikide, partnerriikide ning ÜJKP missioonide ja operatsioonide toetamiseks hübriidohtudele vastupanu võime suurendamisel ja hübriidohtude vastu võitlemisel. Nõukogu kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles seadma tihedas koostöös liikmesriikidega need rühmad täielikult tegevusvalmis.

27. Nõukogu tuletab meelde, et kosmosesüsteemid ja -teenused on meie ühiskonna, majanduse ning julgeoleku ja kaitse toimimiseks üliolulised. Nõukogu kutsub kõrget esindajat ja komisjoni üles rakendama kiiresti julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegiat tihedas koostöös liikmesriikidega. Nõukogu väljendab heameelt esimese iga-aastase salastatud kosmoseohtude maastikuanalüüsi läbiviimise üle ning märtsis toimunud kosmoseohtudele reageerimise õppuse üle. Nõukogu rõhutab, et on vaja veelgi parandada ELi reageerimist kosmoseohtudele, ning kutsub kõrget esindajat üles esitama nõukogule hinnangu nõukogu otsuse kohta, mis käsitleb liidu kosmoseprogrammi(de) raames kasutatavate süsteemide ja teenuste turvalisust, ning ettepaneku selle otsuse muutmiseks, et see vastaks paremini uuele kosmoseohtude maastikule. Sellega tagatakse, et liidu julgeolekut ja kaitset mõjutada võiva kosmoseohu korral saab asjakohased ELi vahendid võtta kasutusele õigeaegselt ja koordineeritult. Samal ajal suurendab EL jõupingutusi partneritega koostöö tegemiseks selle nimel, et edendada ÜRO kontekstis kosmoses vastutustundliku käitumise normide kehtestamist kõigi võimalike kosmosetegevuste ulatuses, aidates seeläbi märkimisväärselt kaasa julgeoleku edendamisele avakosmoses ning avakosmose stabiilse, turvalise ja kestliku rahumeelsetel eesmärkidel kasutamise tagamisele.

Tuletades meelde, et kosmoseteadlikkus on suveräänne eesõigus, väljendab nõukogu siiski heameelt asjaomaste liikmesriikide poolt ELiga selles valdkonnas teabe jagamiseks tehtud jõupingutuste üle. Nõukogu julgustab arendama ühiselt liikmesriikide kosmoseteadlikkuse jaoks vajalikke täiendavaid sihtotstarbelisi võimeid ning kordab oma toetust ELi kosmose jälgimise ja seire suutlikkuse tugevdamisele. Nõukogu rõhutab ühtlasi Euroopa Liidu Satelliidikeskuse määravat rolli ELi ja selle liikmesriikide sõltumatu otsustusprotsessi toetamisel ning väljendab heameelt kõrge esindaja ja liikmesriikide jätkuvate jõupingutuste üle Euroopa Liidu Satelliidikeskuse tugevdamiseks meie sõltumatu georuumilise luure suutlikkuse suurendamise eesmärgil, nagu seda on käsitletud strateegilises kompassis. Samuti väljendab nõukogu heameelt tõsiasja üle, et käimas on selle hindamine, millised on võimalused luua uus ELi Maa seire valitsustasandi teenus, mille puhul võetaks arvesse olemasolevaid ja kavandatud võimeid ja algatusi ning mis vastaks kindlakstehtud vajadustele, tuginedes Euroopa Liidu Satelliidikeskuse ja ELi Kosmoseprogrammi Ameti eksperditeadmistele ja vastastikusele täiendavusele. Lisaks rõhutab nõukogu turvaliste side- ja satelliitnavigatsioonisüsteemide tähtsust nii kaitse- kui ka tsiviilvaldkonna toetamisel.

Merendus

28. EL kindlustab veelgi oma positsiooni tugevama merendusjulgeoleku osalejana kooskõlas läbivaadatud ELi merendusjulgeoleku strateegia ja selle tegevuskavaga⁴. Koordineeritud merelise kohaloleku kontseptsioon võimaldab suurendada Euroopa merelist kohalolekut ja panustamist nii Guinea lahes kui ka India ookeani loodeosas, aitab kaasa merendusjulgeolekule ühise teadlikkuse, analüüsi ja teabe kaudu ning edendab rahvusvahelist õigust, eelkõige ÜRO mereõiguse konventsiooni. Nõukogu väljendab heameelt koordineeritud merelise kohaloleku kontseptsiooni rakendamisel tehtud edusammude üle, kutsub Euroopa välisteenistust üles esitama kiiresti ettepanekuid selle edasiseks täiustamiseks ning nõustub pikendama Guinea lahe koordineeritud merelise kohaloleku kontseptsiooni kohaseid volitusi 2026. aasta kevadeni ja India ookeani loodeosa koordineeritud merelise kohaloleku kontseptsiooni kohaseid volitusi 2025. aasta kevadeni. Nõukogu julgustab kõrget esindajat ja liikmesriike jätkama merendusjulgeolekualaste õppuste, sealhulgas liikmesriikide merevägede ja rannikuvalveüksuste iga-aastaste õppuste korraldamist. Nõukogu väljendab heameelt selle üle, et liikmesriigid ja ELi asutused osalesid merendusjulgeolekualasel õppusel MARSEC, mille Hispaania korraldas 2024. aasta mais.

Õhuvaldkond

29. Õhuvaldkond on üha enam üle koormatud ja vaidlusi tekitav valdkond. Seepärast väljendab nõukogu heameelt strateegilise arutelu pidamise üle Euroopa vaba, ohutu ja turvalise õhuruumile juurdepääsu nimel kooskõlas strateegilise kompassiga. Nõukogu jääb ootama ettepanekut julgeoleku- ja kaitsevaldkonna sihtotstarbelise ELi õhuruumistrateegia kohta, eesmärgiga võtta see vastu 2025. aastal.

⁴ 14280/23.

30. Nõukogu kutsub üles kiiresti rakendama kliima ja julgeoleku vahelist seost käsitlevat ühisteatist⁵. See hõlmab eelkõige varajase hoiatamise ja prognoosimise suutlikkuse arendamist, kliima- ja kaitsealase toetusmehhanismi loomist, 2025. aastaks keskkonnanõustajate kõigile ÜJKP missioonidele ja operatsioonidele lähetamist ning sihtotstarbelise ELi koolitusplatvormi täielikult kasutusvalmis seadmist. Nõukogu kutsub Euroopa välisteenistust üles tehtud edusammudest koos komisjoniga võimalikult kiiresti aru andma. Nõukogu kutsub tungivalt üles kasutama parimal viisil ära ELi kaitsevõime vahendeid, et toetada rohepööret. Nõukogu väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida liikmesriigid on teinud, et töötada välja riiklikud strateegiad, valmistamaks oma relvajõud ette kliimamuutusteks, ning tunnustab ELi kliima- ja kaitsevõrgustikku kui võrdlusplatvormi parimate tavade jagamiseks ja koostöövõimaluste uurimiseks. Võttes arvesse kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise mõju ja neist tulenevaid riske, tunnistab nõukogu ühtlasi vajadust asjakohaste, kliimamuutustega kohanemise ja nende leevendamise meetmete järele relvajõudude seas. Nõukogu tunnistab, et energiatõhususe ja kestlikkuse parandamine vähendab süsinikujalajälge, kulusid ja logistilist koormust, suurendades samal ajal tegevuse tulemuslikkust. Nõukogu väljendab sellega seoses heameelt ELi kaitse- ja julgeolekusektori kestliku energia nõuandefoorumi käimasolevate jõupingutuste üle.

⁵ 11283/23.

Partnerlused

31. Rahu, julgeoleku ja kaitse valdkonna partnerlused on asendamatu komponent ELi jõupingutustes edendada rahu ja julgeolekut kogu maailmas. EL on täielikult pühendunud rahvusvahelise koostöö edendamisele, reeglitel põhineva rahvusvahelise korra kaitsmisele ja tõhusa mitmepoolsuse tugevdamisele kõigil tasanditel, milles kesksel kohal on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. Kooskõlas strateegilise kompassi ja kehtestatud menetlustega jätkab EL ühistel väärtustel ja huvidel põhinevate kohandatud ja vastastikku kasulike partnerluste tugevdamist, süvendamist ja laiendamist kahe- ja mitmepoolisel tasandil.
32. Nõukogu tervitab samuti ELi ja ÜRO rahuoperatsioonide ja kriisiohjamise strateegilise partnerluse jätkuvat tugevdamist ning aastateks 2022–2024 seatud ühiste prioriteetide elluviimist⁶. Eelseisev ÜRO tulevikuteemaline tippkohtumine annab ainulaadse võimaluse anda uut hoogu mitmepoolsele süsteemile ning muuta ÜRO tulevikukindlaks ja ka tänapäeva maailma ja ühiskondi paremini esindavaks, mis vähendab usaldamatust institutsioonide suhtes ja ÜRO liikmete vahel. Nõukogu toetab ÜRO peasekretäri uut rahu käsitlevat tegevuskava ning jääb ootama tegevuskava soovitusi meie kollektiivse rahu- ja julgeolekusüsteemi tõhustamiseks, et paremini ennetada, hallata ja lahendada konflikte nii traditsioonilistes kui ka tulevikupaktis kajastatud uutes valdkondades. EL tervitab tööd ÜRO ja ELi rahu- ja julgeolekualase strateegilise partnerluse jätkuvaks arendamiseks, et kohandada seda uue geopoliitilise reaalsusega, pidades muu hulgas silmas eesmärki võtta vastu uued prioriteedid aastateks 2025–2027.

⁶ 5451/22.

33. Nõukogu kordab, et Euro-Atlandi julgeoleku ja stabiilsuse jaoks on oluline tugevatele Atlandi-ülestele sidemetele tuginev ELi strateegiline partnerlus NATOga, nagu on taas näidanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu. Nõukogu on jätkuvalt täielikult pühendunud selle vastastikku kasuliku partnerluse edasisele tugevdamisele, süvendamisele ja laiendamisele poliitilise dialoogi ja koostöö kaudu kolme (2016., 2018. ja 2023. aasta) ühisdeklaratsiooni raames, austades täiel määral kokkulepitud põhialuseid, milleks on läbipaistvus, vastastikkus ja kaasatus, ning mõlema organisatsiooni otsustusprotsessi sõltumatust ja menetlusi. Nõukogu tervitab märkimisväärseid edusamme kõigis valdkondades, sealhulgas poliitilise dialoogi, hübriidohtudega võitlemise, küberjulgeoleku ja -kaitse, välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste, vastupanuvõime, sõjaväelise liikuvuse, õppuste, kriisiohjeoperatsioonide, kosmose, kliima ja kaitse, kujunemisjärgus ja murrangulise tehnoloogia, naiste, rahu ja julgeoleku ning partnerite suutlikkuse suurendamise alal.

34. Pidades silmas ELi ja NATO partnerluse viimist järgmisele tasandile, rõhutab nõukogu vajadust ajakohastada ühiste ettepanekute paketti ning enne 2024. aasta lõppu töötada välja ja võtta vastu uus, terviklik ja tulevikku suunatud rakendusdokument, mis hõlmab kogu ELi ja NATO koostööd. Pidades silmas suurenenud kaitsekoostööd, asjaomaste kaitseplaneerimise ja võimete arendamise protsesside, ühishangete ja Euroopa kaitsevaldkonna tööstusinvesteeringute suurenevat sidusust, kutsub nõukogu üles suuremale koostööle ja koordineerimisele ning takistamatule, kaasavale ja mittediskrimineerivale teabevahetusele turvaliste sidesüsteemide kaudu, sealhulgas ametnike tasandil toimuv salastatud teabe vahetamine. Sellega seoses rõhutab nõukogu vajadust võimaldada ametnike tasandil salastatud teabe vahetamist EDA ja NATO vahel, sealhulgas NATO tugi- ja hankeagentuuri (NSPA) ning Põhja-Atlandi kaitseinnovatsiooni kiirendi (DIANA) puhul. Nõukogu kutsub EDAt üles enne sellise kokkuleppe sõlmimist korrapäraselt teavitama edusammudest liikmesriike. Nõukogu jääb ootama eelseisvat üheksandat eduaruannet ühiste ettepanekute paketi kohta, mille esitavad ühiselt kõrge esindaja ja NATO peasekretär.

35. Nõukogu tervitab ELi osalemist konfliktide ennetamisel ja rahu vahendamisel, mis on oluline aspekt ELi ülemaailmses rollis rahu ja julgeoleku edendajana. Sellega seoses kutsub nõukogu üles oluliselt tugevdama ELi meetmepaketti koostöö tegemiseks ühist huvi pakkuvates valdkondades, muu hulgas ÜRO ja teiste mitmepoolsete partneritega tehtava koostöö kaudu, kuna tõhus mitmepoolsus peab jääma rahu- ja julgeolekukoostöö nurgakiviks. Eelkõige ootab nõukogu, et kooskõlas strateegilise kompassiga töötatakse välja ELi ja OSCE spetsiaalne konfliktide ennetamise ja kriisiohjamise ühine tegevuskava.

Nõukogu tunnistab, et on äärmiselt oluline, et EL arendaks rahu, julgeoleku, valitsemistava ja arengu tagamiseks Aafrikaga välja veelgi tihedama ja ambitsioonikama partnerluse, mis põhineb vastastikku kasulikel tegevuskavadel, saadud kogemustel, Aafrika partneritega peetaval ühisel sügavamal arutelul kohalike ja piirkondlike vajaduste üle ning kohandatud, etapiviisilistel ja moodulitest koosnevatel lahendustel.

Nõukogu rõhutab, et Lähis-Ida, Põhja-Aafrika ja Euroopa julgeolek on omavahel tihedalt seotud, ning kutsub üles tugevdama julgeoleku- ja kaitsealast koostööd piirkondlike partneritega, sealhulgas Pärsia lahe koostöönõukoguga.

36. Nõukogu kordab, kui oluline on edasi arendada kahepoolset koostööd ning spetsiaalseid julgeoleku- ja kaitsealaseid dialooge, sealhulgas temaatilisi dialooge. Nõukogu tuletab eelkõige meelde vajadust tugevdada julgeoleku- ja kaitsekoostööd Atlandi-üleste partneritega. Nõukogu tuletab meelde, kui oluline on ELi partnerlusvaldkonna meetmepaketti tugevdades juurutada kolmandate riikidega strateegilisemat lähenemist rahule, julgeolekule ja kaitsele, säilitades samal ajal liikmesriikide täieliku kaasamise. Sellega seoses tõstab nõukogu esile uut julgeoleku- ja kaitsepartnerluse vahendit ning jääb ootama selle sihipärast ja vastastikku kasulikku rakendamist. Sellega seoses tervitab nõukogu julgeoleku- ja kaitsepartnerluste allkirjastamist Moldova Vabariigiga ning jääb ootama järgmiste julgeoleku- ja kaitsepartnerluste allkirjastamist, esmalt Norraga. Esimene Schumani julgeoleku- ja kaitsefoorumi kohtumine 2023. aasta märtsis pakkus ainulaadse platvormi poliitilise tasandi teabevahetuseks kahe- ja mitmepoolsete partneritega peamiste rahu-, julgeoleku- ja kaitseprobleemide teemal. Nõukogu ootab foorumi teist kohtumist 28.–29. mail 2024.
-

Sõjaväelise liikuvuse meetmed 2024

Nõukogu tunnistab, et:

- relvajõudude kiire, tõhus ja takistamatu liikumine on Euroopa julgeoleku ja kaitse jaoks ülioluline, kuna see võimaldab usaldusväärselt ja kiiresti reageerida ohtudele ja väljakutsetele kogu Euroopas ja väljaspool. See kehtib ka ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) kontekstis ning eelkõige seoses ELi strateegilises kompassis ette nähtud ELi kiirsiirmissvõime rakendamisega. See on võrdselt oluline nii riigi tasandi kui ka rahvusvahelise tegevuse puhul, eelkõige NATO raames;
- 2018. aasta kokku lepitud sõjaväelise liikuvuse meetmed andsid olulise panuse ELi jõupingutustesse sõjaväelise liikuvuse valdkonnas. Nüüd on vaja terviklikul lähenemisviisil rajanevaid uuendatud meetmeid, mis põhinevad laiematel ja ambitsioonikamatel kohustustel tegeleda allesjäänud puudustega ning kasvava vajadusega vastupanuvõime ja valmisoleku järele ELi naabruse üha keerulisemas geostrateegilises keskkonnas, eelkõige seoses Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõjaga aga ka väljaspool seda;

- väga oluline on kiirendada õhu-, maismaa- ja meretransporti ning suurendada üldist vastupanuvõimet, sealhulgas kübervastupidavusvõimet. Suurte relvajõudude, sealhulgas sõjaväelaste, sõjamaterjali ja -varustuse lühikese etteteatamisajaga liikumine ELis ja väljaspool liitu nõuab juba rahuajal ELi ja riikide tasandil ühiseid jõupingutusi. Sellega seoses on äärmiselt oluline kohaldada kogu valitsemissektorit ja tervet ühiskonda hõlmavat lähenemisviisi ning aidata vastastikku tugevdaval viisil suurendada tsiviil- ja sõjaliste vajaduste koostoimet, eelkõige kahesuguse kasutuse puhul, nagu on sätestatud ka sõjaväelise liikuvuse tegevuskavas 2.0;
- sõjaväelise liikuvuse tugevdamine ELis nõuab nii riikide kui ka ELi tasandil piisavaid vahendeid ja investeringuid, et võimaldada vägede ja varustuse kiiret liikumist, ilma et seda piiraks praegune mitmeaastane finantsraamistik ja läbirääkimised tulevase raamistiku üle;
- liikmesriikide riigi tasandi kohustustel on keskne roll, et saavutada edukalt ühine eesmärk ehk mitmeliigilise transpordi koridoridel ja sõlmedel, sealhulgas logistikasõlmedel põhinev hästi ühendatud sõjaväelise liikuvuse võrgustik, mida iseloomustavad lühemad tähtajad, väiksemad haldustakistused ning hea vastupanuvõime ja küberturvalisusega, paremini ettevalmistatud ja jätkusuutlikud võimed;

- sõjaväelise liikuvuse tegevuskava 2.0 toetab liikmesriike allpool esitatud kohustuste täitmisel koos Euroopa välisteenistuse, komisjoni talituste, Euroopa Kaitseagentuuri ning muude asjaomaste ELi üksuste ja asutustega. Lisaks hõlbustavad mõne uue kohustuse täitmist sõjaväelist liikuvust ning Euroopa logistikakeskuste ja operatsioonide toetamise võrgustikku käsitlevad PESCO projektid;
- kolmandas ühisdeklaratsioonis ELi ja NATO koostöö kohta tunnustatakse käegakatsutavaid saavutusi sõjaväelise liikuvuse valdkonnas, kuid kutsutakse üles koostööd selles valdkonnas veelgi tugevdama. lähenemisviis, mis on sidus ja vastastikku tugevdav NATO jõupingutustega sõjaväelise liikuvuse valdkonnas ning austab täielikult ELi ja NATO partnerluse põhialuseid, milleks on kaasavus, läbipaistvus, vastastikkus ja otsustusprotsessi sõltumatus, on väga oluline ning mõlema organisatsiooni ja kõigi liikmesriikide ühistes huvides. Äärmiselt oluline on tihendada koostööd käegakatsutaval ja operatiivsel viisil, tagamaks, et sõjaväeline liikuvus jääb ELi ja NATO koostöö põhiteemaks;
- kolmandate riikide osalemine asjaomastes PESCO projektides kooskõlas kokkulepitud tingimuste ja põhimõtetega⁷ annab jätkuvalt lisaväärtust, sealhulgas Atlandi-ülesest ning ELi ja NATO koostöö seisukohast.

⁷ Nõukogu otsus (ÜVJP) 2020/1639.

Seetõttu tervitab nõukogu liikmesriikide võetud kohustust rakendada võimalikult kiiresti, kuid mitte hiljem kui 2026. aastal ning kooskõlas riigisiseste õigusaktide ja menetlustega, liikmesriigi põhiseadusest tulenevate nõuetega riigi territooriumil toimuva sõjaväelise liikumise ja transpordi kohta ning nende julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripäraga järgmised meetmed.

1. Kohaldades dokumenti „Sõjaväelise liikuvusega seotud sõjalised vajadused ELis ja väljaspool seda“, seada prioriteediks investeeringud kahesuguse kasutusega transporditaristusse, et viia kiiresti lõpule esmatähtsate ELi koridoride loomine suuremahuliste ja lühikese etteteatamisega sõjaväeliste vedude jaoks, nagu komisjon ja Euroopa välisteenistus, sealhulgas ELi sõjaline staap on koostöös NATOga ühiselt kindlaks määranud, võttes arvesse terviklikku lähenemisviisi. Erilist tähelepanu pööratakse kahesuguse kasutusega transporditaristusse tehtavatele investeeringutele, mis on suunatud sõjalise liikuvuse konkreetsete kitsaskohtade kõrvaldamisele või millel on muul viisil suur sõjaline lisaväärtus.
2. Võrgustikupõhist lähenemisviisi kohaldades, muu hulgas kasutades täiel määral asjaomaseid PESCO projekte, teha kättesaadavaks ja tugevamaks ning paigaldada nendes koridorides vajalik mitmeliigilise transpordi taristu ja rajatised. See võib hõlmata näiteks logistikakeskusi ja peatuspaiku, konvoide tugikeskusi, peale- ja mahalaadimistaristut, kütuse tugitaristut jne.

3. Anda piiriülese liikumise load maksimaalselt kolme tööpäeva jooksul, tunnistades samas, et selle eesmärgi saavutamine nõuab märkimisväärsed riigi tasandi jõupingutusi, eelkõige suuremõduliste veoste ja ohtlike kaupade puhul. Seepärast seavad liikmesriigid kiiremas korras prioriteediks meetmed, millega tagatakse, et seda eesmärki on kriisi ajal võimalik saavutada, sealhulgas ELi kiirsiirmisvõime kontekstis, ning millega hõlbustatakse temaatilisi lahingu- ja lauaõppusi. Selle eesmärgi saavutamiseks võetavad meetmed peaksid hõlmama muu hulgas nn alalist diplomaatilist luba ELi ÜJKP, NATO ning muude riiklike ja rahvusvaheliste raamistike raames toimuvate tegevuste jaoks, eelkõige spetsiaalsetel sõjaväelise liikuvuse koridoridel ja menetlustel põhinevate kokkulepete kaudu ning võimaluse korral töötades välja ja kohaldades digitaliseeritud ja ühtlustatud menetlusi. Lisaks julgustatakse liikmesriike looma mitme- ja kahepoolseid koordineerimismehhanisme, et veelgi ühtlustada ja parandada menetlusi peamistes koridorides.
4. Edendada jõupingutusi koordineerimis- ja koostöömehhanismide konsolideerimiseks. Liikmesriikide jaoks pakub selleks konstruktiivse aluse kooskõlas kogu valitsemissektorit hõlmava lähenemisviisiga loodav ministeeriumide ja ametite vaheline riikliku tasandi koordineerimisrühm, et tõhusalt parandada teabevooge ja tõhustada asjaomaste ministeeriumide, ametite ja (kohalike või piirkondlike) asutuste vahelist igapäevast koordineerimist. Lisaks tagab PESCO sõjaväelise liikuvuse projektiga loodud riiklike kontaktpunktide võrgustik piiriülese liikumise taotluste kiire menetlemise ning jätkab parimate tavade ja saadud kogemuste vahetamist, hinnates 2024. aasta jooksul lisaülesandeid.

5. Tagada relvajõudude prioriteetne juurdepääs asjakohastele transpordiliikidele, -võrgustikele ja -vahenditele, sealhulgas nõutavale õhuruumile ka ELi õigusraamistiku kaudu, et toetada riikide jõupingutusi eelkõige kriisi ja konflikti ajal ning võimaluse korral juba rahuajal, austades täielikult ELi liikmesriikide suveräänsust oma riigi territooriumil ja sõjaväelisi liikumisi reguleerivaid riiklikke otsustusprotsesse. Selleks peaksid liikmesriigid tagama vajaliku võimekuse olemasolu, muu hulgas luues strateegilisi partnerlusi, sealhulgas ühis- või riiklikke algatusi, eelkõige raamlepinguid tsiviiltranspordi pakkujatega.
6. Julgustada liikmesriike jagama teavet ja parimaid tavasid strateegilistes koridorides tehtava koostöö kohta. Seda saab teha näiteks asjakohaste PESCO projektide ja Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) kaudu.
7. Tugevdada üldist vastupanuvõimet kõigis transpordisektoriga seotud valdkondades, kaasa arvatud küberturvalisus. Konkreetne meede peaks hõlmama sõjaväelise liikuvuse aspektide käsitlemist riigi ja ELi tasandi küberriski hindamistes, et suurendada kahesuguse kasutusega transpordisüsteemide ja -teenuste kübervastupidavusvõimet riiklikul tasandil.

8. Toetada ja viia läbi õppusi piiriülese sõjaväelise liikumise kõigis valdkondades, eelkõige lubade ning asjaomaste kokkulepete, menetluste ja sätete testimiseks, muu hulgas korrapärase sõjaväelise liikuvuse alaste ELi lauaõppuste, (ka ELi kiirsiirmisvõimega) seotud ELi sõjaliste lahinguõppuste või asjakohastel juhtudel muudes rahvusvahelistes õppustes osalemise kaudu.
9. kooskõlas ühtsete jõudude põhimõttega arendada sõjaväelise transpordi jaoks vajalikku kaitsevõimet, sealhulgas strateegilist veovõimet, tuginedes kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise tulemustele ja ELi 2023. aastal kokku lepitud võimearendusprioriteetidele, eelkõige prioriteedile „sõjaväeline liikuvus“.
10. Selleks et leevendada olemasolevaid puudujääke võimetes, mis on olulised sõjalise varustuse ja sõjaväelaste kiirsiirmiseks, jätkusuutlikkuse tagamiseks ning ümberpaigutamiseks ELis ja väljaspool seda, uurivad liikmesriigid asjakohastel juhtudel strateegilise veovõime jaoks kõiki transpordiliike hõlmavaid ühiseid struktureeritud lahendusi.

11. Toetada käimasolevaid algatusi sõjalise otstarbega kaupade tollitoimingute digitaliseerimiseks, et vähendada halduskoormust vägede ja sõjamaterjali liikumisel liidu tolliterritooriumilt välja ja sinna tagasi. Selleks on ELi liikmesriigid võtnud kohustuse NATOga kooskõlastades suurendada koostööd omavahel ja asjaomaste sidusrühmadega, eelkõige Euroopa Kaitseagentuuri ja komisjoni talitustega, samal ajal järgides kogu valitsemissektorit ja tervet ühiskonda hõlmavat lähenemisviisi.
12. Edendada kodanike ja kodanikuühiskonna süstemaatilist teavitamist, sealhulgas sihtotstarbeliste teavituskampaaniate kaudu, näiteks seoses (lahingu)õppustega, ning tegevuste kaudu, mille eesmärk on suurendada teadlikkust ja arusaamist sõjaväelise liikuvuse olulisusest.
13. Tegutsedes jõupingutuste sünkroniseerimise nimel, tagavad liikmesriigid oma poliitika, doktriinide ja suuniste suurema kooskõla riigi tasandil, kasutades täiel määral ära nii ELi kui ka NATO liikmesusest tulenevad võimalused.

Samuti tervitab nõukogu liikmesriikide võetud kohustust asjakohastel juhtudel sõjaväelise liikuvuse riiklikke kavasid vastavalt muuta hiljemalt 2024. aasta lõpuks ning pöördub selle teema juurde tagasi, et hinnata edusamme igal aastal.